

TÉMY DIZERTAČNÝCH PRÁC NA AKADEMICKÝ ROK 2026/2027

Študijný program: PEDAGOGIKA

Študijný odbor: UČITEĽSTVO A PEDAGOGICKÉ VEDY

Ďalšie podmienky prijatia uchádzača na štúdium:

Podmienkou prijatia na štúdium je dosiahnutie vysokoškolského vzdelania druhého stupňa v študijnom odbore **Učiteľstvo a pedagogické vedy (resp. v odbore zameranom na pedagogické vedy podľa sústavy študijných odborov do r. 2019)**.

Súčasťou prijímacieho konania je:

- ústna skúška zameraná na overenie poznatkov z oblasti pedagogických vied,
- prezentácia a obhajoba rámcového projektu dizertačnej práce,
- schopnosť komunikácie vo vybranom svetovom jazyku,
- pozitívne sa hodnotí zapojenie uchádzača o štúdium do ŠVOUČ, absolvované študijné pobyty/stáže, publikačná činnosť a iné relevantné aktivity súvisiace s daným študijným programom.

Predpokladaný počet prijatých doktorandov na dennú formu štúdia:	1
Predpokladaný počet prijatých doktorandov na externú formu štúdia:	1
Predpokladaný termín konania prijímacej skúšky:	22.–23.6.2026

Názov témy: **Metakognitívne stratégie dospelých v procese čítania s porozumením**

Metacognitive Strategies Supporting Adults' Reading Comprehension

Školiteľ: **doc. PaedDr. Nina BODORÍKOVÁ, PhD.**

Anotácia: Schopnosť čítať s porozumením predstavuje jeden zo základných predpokladov efektívneho učenia a práce s informáciami v dospelosti. Nejde pritom len o dekodovanie textu, ale o komplexný kognitívny proces zahŕňajúci interpretáciu, hodnotenie a integráciu informácií do existujúcich poznatkových štruktúr. Významnú úlohu v tomto procese zohráva metakognícia, teda schopnosť jednotlivca uvedomovať si vlastné kognitívne procesy, monitorovať ich a regulovať stratégie používané pri práci s textom. Metakognitívne stratégie, ako napríklad plánovanie čítania, monitorovanie porozumenia, identifikovanie nejasností či využívanie stratégií na ich prekonanie, sú v pedagogickom a psychologickom výskume považované za jeden z kľúčových faktorov úspešného porozumenia textu. Hoci je problematika metakognície pri čítaní pomerne rozsiahlo skúmaná v oblasti školského vzdelávania, jej reflexia v kontexte učenia dospelých zostáva relatívne menej systematická. V andragogike pritom čítanie s porozumením zohráva zásadnú úlohu najmä pri samostatnom osvojovaní poznatkov a pri celoživotnom vzdelávaní. Predkladaná dizertačná práca sa zameriava na skúmanie metakognitívnych stratégií u dospelých v procese čítania s porozumením. Cieľom práce je analyzovať, aké metakognitívne stratégie dospelí používajú pri práci s textom, akým spôsobom monitorujú a regulujú vlastné porozumenie a aké faktory ovplyvňujú ich využívanie v procese učenia. Výskum sa bude zameriavať aj na identifikáciu vzťahu medzi úrovňou metakognitívneho uvedomovania a úspešnosťou porozumenia textu.

Forma štúdia: **denná/externá**

Názov témy: Kritické myslenie dospelých v ére digitálnej informačnej nadprodukcie

Critical Thinking Among Adults in the Era of Digital Information Overproduction
doc. PaedDr. Nina BODORÍKOVÁ, PhD.

Školiteľ:
Anotácia:

Kritické myslenie predstavuje jednu z kľúčových kompetencií dospelého človeka v súčasnej spoločnosti charakterizovanej informačnou nadprodukciou, digitalizáciou a rastúcou komplexitou spoločenských problémov. Napriek tomu, že je kritické myslenie často deklarované ako centrálna kompetencia celoživotného vzdelávania, empirické výskumy poukazujú na pretrvávajúci rozdiel medzi deklarovanou potrebou tejto kompetencie a jej reálnou úrovňou v populácii dospelých. Dizertačná práca sa zameriava na analýzu kritického myslenia dospelých v kontexte digitálneho informačného prostredia, pričom skúma jeho kognitívne, sociálne a vzdelávacie determinanty. Výskum vychádza z interdisciplinárneho rámca spájajúceho andragogiku, kognitívnu psychológiu, mediálnu gramotnosť a teóriu celoživotného vzdelávania. Osobitná pozornosť bude venovaná tomu, akým spôsobom dospelí hodnotia informácie, identifikujú manipulatívne alebo dezinformačné obsahy a aké metakognitívne stratégie pri tomto procese využívajú. Cieľom práce je identifikovať faktory, ktoré ovplyvňujú úroveň kritického myslenia dospelých, analyzovať ich vzťah k digitálnej gramotnosti a navrhnúť model podpory rozvoja kritického myslenia v rámci vzdelávania dospelých. Výskum bude realizovaný kombináciou kvantitatívnych a kvalitatívnych metód, pričom bude zahŕňať diagnostiku úrovne kritického myslenia, analýzu rozhodovacích stratégií pri práci s informáciami a skúmanie vplyvu vzdelávacích intervencií.

Prínos dizertačnej práce spočíva v teoretickom spresnení konceptu kritického myslenia v andragogickom diskurze, ako aj v návrhu prakticky využiteľného modelu rozvoja tejto kompetencie v systéme celoživotného vzdelávania dospelých. Výsledky výskumu môžu prispieť k efektívnejšiemu nastavovaniu vzdelávacích programov zameraných na posilňovanie kritickej reflexie, odolnosti voči manipulácii a kvalifikovaného rozhodovania v komplexnom informačnom prostredí súčasnej spoločnosti.

Forma štúdia: denná/externá

Názov témy: Divergentné a konvergentné myslenie v procese učenia dospelých

The Role of Divergent and Convergent Thinking in Adult Learning

Školiteľ:
Anotácia:

doc. PaedDr. Nina BODORÍKOVÁ, PhD.

Divergentné a konvergentné myslenie predstavujú dva základné kognitívne prístupy, ktoré zohrávajú významnú úlohu v procese učenia, riešenia problémov a adaptácie jednotlivca na meniace sa podmienky prostredia. Divergentné myslenie je charakteristické schopnosťou generovať rôznorodé riešenia a perspektívy, podporuje tvorivosť a flexibilitu uvažovania, zatiaľ čo konvergentné myslenie smeruje k analytickému posudzovaniu informácií, kritickému hodnoteniu alternatív a výberu optimálneho riešenia. V procese učenia dospelých sa tieto dva spôsoby myslenia navzájom dopĺňajú a vytvárajú predpoklady pre komplexné spracovanie poznatkov a efektívne riešenie problémov. V pedagogickom a psychologickom výskume je problematika divergentného a konvergentného myslenia dlhodobo reflektovaná, avšak v kontexte vzdelávania dospelých zostáva menej systematicky preskúmaná.

Doposiaľ realizované výskumy i prax ukazujú, že dospelí majú tendenciu inklinovať k jednému z týchto štýlov myslenia, čo môže z dlhodobého hľadiska zužovať ich potenciál a obmedzovať flexibilitu. Cielené posilňovanie oboch štýlov prostredníctvom tréningu a rozvoja kritického myslenia otvára cestu k vyváženějšímu prístupu k učeniu aj k riešeniu komplexných úloh. Diagnostika individuálnych preferencií – či už k divergentnému alebo konvergentnému mysleniu – môže byť zároveň východiskom pre tvorbu personalizovaných

stratégií vzdelávania, ktoré umožnia dosiahnuť vyššiu mieru efektivity a autonómie.

Predkladaná dizertačná práca sa bude zameriavať na skúmanie divergentného a konvergentného myslenia u dospelých a na analýzu ich významu v procese učenia. Cieľom práce je analyzovať prejavy oboch typov myslenia u dospelých účastníkov vzdelávania, preskúmať ich vzájomné vzťahy a identifikovať faktory, ktoré ovplyvňujú ich uplatňovanie v procese učenia a riešenia problémov. Výsledky výskumu môžu prispieť k hlbšiemu pochopeniu kognitívnych procesov sprevádzajúcich učenie dospelých a k rozvoju teoretických a praktických východísk pre ďalší výskum v oblasti andragogiky.

Forma štúdia: denná

Názov témy: Didaktické kompetencie učiteľa pre rozvoj funkčnej gramotnosti a kritického myslenia

Didactic Competences of the Teacher for the Development of Functional Literacy and Critical Thinking

Školiteľ: prof. PaedDr. Jana DUCHOVIČOVÁ, PhD.

Anotácia: Téma vychádza z hlavného cieľa štátneho vzdelávacieho programu rozvíjať u žiakov funkčnú gramotnosť a kritické myslenie, ktorý sa ďalej konkretizuje na predmetové ciele a špecifické ciele prierezových tém. Téma priamo nadväzuje na komponent plánu obnovy, ktorým je vzdelávanie pre 21. storočie. Cieľom komponentu je poskytnúť žiakom vzdelanie, ktoré je prispôbené potrebám súčasnej spoločnosti, zvýšiť gramotnosť žiakov a zručnosti potrebné pre život v globálnej a nízkouhlíkovej digitálnej ekonomike a spoločnosti. Predpokladmi na uskutočnenie zmien vo výučbe sú kvalitne pripravení učitelia schopní zabezpečovať vyššiu kvalitu vzdelávacieho procesu, ktorá sa odrazí v zlepšení výsledkov žiakov, najmä v kľúčových oblastiach ako je gramotnosť, kritické myslenie a digitálne zručnosti. Dizertačná práca sa zameriava na konceptualizáciu didaktickej kompetencie učiteľa pre rozvoj funkčnej gramotnosti a kritického myslenia s možnosťou konkretizácie na stupeň, resp. cyklus vzdelávania, identifikáciu úrovne kompetencie učiteľov v oblasti a možnosti rozvíjania tejto didaktickej kompetencie.

Forma štúdia: denná/externá

Názov témy: Globálna kompetencia učiteľov

Global Competence of Teachers

Školiteľ: prof. PaedDr. Jana DUCHOVIČOVÁ, PhD.

Anotácia: Téma dizertačnej práce je zameraná na analýzu globálnej kompetencie učiteľov, konceptualizáciu pojmu globálna kompetencia učiteľa a jeho konštruktové vymedzenie najmä v kontexte východiskových rámcov OECD (2018) a identifikáciu konštruktov v študijných programoch pre prípravu učiteľov v zahraničí a v našej proveniencii. Téma nadväzuje na meranie úrovne globálnej kompetencie žiakov v rámci PISA s dôrazom na globalizačné prvky vo výchove a vzdelávaní, avšak z pohľadu učiteľskej profesie. S ohľadom na multidimenzionalitu konceptu (Parmigani a kol., 2022) je potrebné identifikovať, ktoré aspekty globálnej kompetencie by mali byť integrované do pregraduálnej prípravy učiteľov a aké sú európske a svetové stratégie v integrácii globálnej kompetencie do ich prípravy. Zámerom práce je zároveň identifikovať úroveň globálneho kompetenčného výučbového kontinua (Carter, 2020 ; Tichnor-Wagner et al., 2019) našich učiteľov v troch oblastiach – dispozície učiteľov, vedomosti učiteľov a spôsobilosti učiteľov k výučbe v globálnej spoločnosti (prostredníctvom štandardizovaného výskumného nástroja) a porovnať zistenia so zisteniami v ďalších krajinách.

Forma štúdia: denná/externá

Názov témy: **Didaktické kompetencie učiteľa a ich premena v kontexte umelej inteligencie**
Teacher's Didactic Competencies and their Transformation in the Context of Artificial Intelligence

Školiteľ: **prof. PaedDr. Jana DUCHOVIČOVÁ, PhD.**

Anotácia: Agenda globálneho vzdelávania 2030 identifikovala v rámci kľúčových cieľov udržateľného vzdelávania aj rozvoj kompetenčného rámca učiteľov a v ňom okrem globálnych aj kompetencie učiteľa v oblasti AI. Tento kompetenčný rámec jasne určuje vedomosti, zručnosti a hodnoty, ktoré by mali učitelia v ére AI ovládať. Ide o päť oblastí: zmýšľanie zamerané na človeka, etika AI, základy a využitie AI, pedagogika s využitím AI a AI pre profesijný rozvoj. Tieto kompetencie sú rozdelené do troch úrovní pokroku: získavanie, prehľbovanie a vytváranie. Cieľom práce je konceptuálne prepojenie didaktických kompetencií učiteľa s kompetenčným rámcom v oblasti AI v spoločensko-vedných predmetoch, návrh využitia a aplikácia AI v jednotlivých fázach vyučovacieho procesu a výskum efektov na učebné výsledky žiakov.

Forma štúdia: **denná/externá**

Názov témy: **Pozitívna edukácia a jej prínos v prevencii úzkosti a stresu v školskom prostredí**
Positive Education and its Contribution to the Prevention of Anxiety and Stress in the School Environment

Školiteľ: **prof. PaedDr. Jana DUCHOVIČOVÁ, PhD.**

Anotácia: Pozitívna edukácia sa zameriava na podporu pozitívnych stránok osobnosti jednotlivca s cieľom ovplyvniť jeho individuálny výkon, správanie a zdravie. Predstavuje špecifický prístup zdôrazňujúci individuálne silné stránky žiaka, motiváciu, ovplyvňuje postoje a osobnú pohodu, ktorá podporuje učenie a môže zlepšiť školský výkon. Osobitú pozornosť zasluhuje v období sociálnej a emocionálnej neistoty vyvolávajúcej úzkosť, obavy, či stres akými je i ohrozenie z vojenského konfliktu. Cieľom práce je konceptualizácia pozitívnej edukácie, identifikácia možností jej implementácie v školskom prostredí, návrh a overenie preventívneho programu pozitívnej edukácie v školskej praxi zameraného na znižovanie úzkosti, stresu v školskom prostredí a zlepšujúceho sociálne a emocionálne aspekty učenia sa.

Forma štúdia: **denná/externá**

Názov témy: **Kompetenčný model mentora učiteľov a jeho implementácia v systéme profesijného rozvoja**
The Teacher Mentor Competency Model and its Implementation in the Professional Development System

Školiteľ: **doc. PaedDr. Lívia FENYVESIOVÁ, PhD.**

Anotácia: Dizertačná práca sa zaoberá problematikou rozvoja mentorských kompetencií učiteľov a ich systematického uplatnenia v procese profesijného rozvoja pedagogických zamestnancov. Východiskom práce je skutočnosť, že mentoring predstavuje významný nástroj podpory profesijného učenia učiteľov, najmä v období adaptácie začínajúcich pedagógov, ale aj v rámci kontinuálneho profesijného rozvoja v školskom prostredí. V kontexte globálnych výziev v oblasti vzdelávania, prebiehajúcej kurikulárnej reformy v SR, vstupom generatívnej umelej inteligencie do jednotlivých stupňov vzdelávania sa zvyšuje potreba systematického rozvíjania mentorských kompetencií učiteľov, ktorí zohrávajú dôležitú úlohu pri podpore profesijného rastu svojich kolegov. Dizertačná práca reaguje na ciele medzinárodného projektu MENTOR Me

zameraného na podporu rozvoja mentorských zručností učiteľov. Cieľom práce je overiť možnosti implementácie kompetenčného modelu mentora učiteľov v systéme profesijného rozvoja učiteľov v školskom prostredí.

Forma štúdia: denná/externá

Názov témy: **Profesijný rozvoj vysokoškolských učiteľov**

Professional Development of University Teachers

Školiteľ: **doc. PaedDr. Lívia FENYVESIOVÁ, PhD.**

Anotácia: Dizertačná práca venuje pozornosť problematike rozvoja profesijných kompetencií vysokoškolských učiteľov. Rozvoj odborných, jazykových, pedagogických, digitálnych zručností a prenositeľných spôsobilostí vysokoškolských učiteľov deklarujú vysokoškolské inštitúcie vo svojich systémoch zabezpečovania kvality vzdelávania. V dizertačnej práci uskutoční autor/autorka analýzu sebareflexie profesijných kompetencií učiteľov, komparáciu vzdelávania učiteľov vysokých škôl v SR a vybranej európskej krajine a vychádzajúc z modelov dobrej praxe v zahraničí navrhne model podpory profesijného rozvoja.

Forma štúdia: denná/externá

Názov témy: **Efektivita rôznych typov učebných textov (tradičných a digitálnych) v procese učenia sa žiakov stredných škôl**

The Effectiveness of Different Types of Teaching Texts (traditional and digital) in the Learning Process of Secondary School Students

Školiteľ: **doc. PaedDr. Lívia FENYVESIOVÁ, PhD.**

Anotácia: Dizertačná práca sa zaoberá analýzou efektivity rôznych typov učebných textov v procese učenia sa žiakov stredných škôl, s dôrazom na komparáciu tradičných (printových) a digitálnych učebných materiálov. V kontexte prebiehajúcej digitalizácie vzdelávania, rozširujúceho sa využívania edukačných technológií a integrácie prvkov generatívnej umelej inteligencie do edukačného procesu nadobúda problematika kvality a účinnosti učebných textov osobitný význam. Predmetom výskumu je komparatívna analýza vybraných typov učebných textov z hľadiska ich vplyvu na študijné výsledky, motiváciu a tvorivosť žiakov stredných škôl. Súčasťou výskumu je aj identifikácia kľúčových kompetencií učiteľa potrebných na tvorbu, adaptáciu a efektívne využívanie učebných textov v podmienkach moderného vzdelávania. Empirická časť práce zahŕňa experimentálne overenie účinnosti navrhnutého súboru učebných textov vo vybranom vyučovacom predmete na strednej škole. Očakávaným prínosom práce je rozšírenie poznania v oblasti didaktiky učebných textov a formulovanie odporúčaní pre pedagogickú prax. Zároveň práca prispeje k systematickému rozvíjaniu kompetencií budúcich učiteľov v oblasti tvorby, evalvácie a implementácie rôznorodých učebných textov, vrátane digitálnych materiálov.

Forma štúdia: denná/externá

Názov témy: **Prevenia rizík využívania generatívnej umelej inteligencie u dospelých v školskom prostredí**

Prevention of Risks Associated with the Use of Generative Artificial Intelligence Among Adolescents in the School Environment

Školiteľ: **doc. PaedDr. Katarína HOLLÁ, PhD.**

Anotácia: Dizertačná práca sa zaoberá problematikou rizík spojených s využívaním generatívnej umelej inteligencie u dospelých v školskom prostredí a možnosťami ich pedagogickej prevencie. Teoretická časť práce sa zameriava na východiská mediálnej a digitálnej gramotnosti, charakteristiku generatívnej umelej inteligencie a analýzu rizík, ktoré jej využívanie prináša v správaní dospelých. Empirická časť práce sa sústreďuje na skúmanie skúseností,

postojov a spôsobov využívania generatívnej umelej inteligencie u žiakov stredných škôl. Výskum je zameraný na identifikáciu potenciálne rizikových foriem jej využívania a na analýzu možností pedagogického pôsobenia v oblasti prevencie. Na základe výsledkov výskumu bude navrhnutý preventívny edukačný modul zameraný na podporu kritického myslenia, etickej reflexie a zodpovedného využívania generatívnej umelej inteligencie v školskom prostredí.

Forma štúdia: denná/externá

Názov témy: **Divadlo fórum v prevencii kyberagresie v školskom prostredí**

Forum Theatre in the Prevention of Cyberaggression in the School Environment

Školiteľ: doc. PaedDr. Katarína HOLLÁ, PhD.

Anotácia: Dizertačná práca sa zaoberá možnosťami využitia metódy Divadla fórum ako nástroja prevencie kyberagresie v školskom prostredí. Teoretické východiská práce vychádzajú z konceptov prevencie rizikového správania, pedagogiky zážitku a pedagogiky pochybností, ktorá zdôrazňuje narušanie samozrejmych interpretácií reality, podporu kritického myslenia a rozvoj schopnosti etického uvažovania. Divadlo fórum je v tomto kontexte chápané ako pedagogický prostriedok umožňujúci žiakom bezpečne konfrontovať vlastné postoje a presvedčenia, reflektovať zaužívané normy správania a uvedomovať si dôsledky konania z perspektívy viacerých aktérov. Empirická časť práce je zameraná na realizáciu a overenie preventívneho programu zameraného na vybranú formu kyberagresie, ktorý je koncipovaný na princípoch Divadla fórum. Výskum sa sústreďuje na skúmanie vplyvu tejto metódy na postoje žiakov ku kyberagresii, ich schopnosť kritického myslenia, empatie a zodpovedného správania v online prostredí.

Forma štúdia: denná/externá

Názov témy: **Výchova charakteru ako nástroj prevencie kyberagresie u žiakov v školskom prostredí**

Character Education as a Tool for the Prevention of Cyberaggression Among Pupils in the School Environment

Školiteľ: doc. PaedDr. Katarína HOLLÁ, PhD.

Anotácia: Dizertačná práca sa zaoberá výchovou charakteru ako možným pedagogickým nástrojom prevencie kyberagresie (alebo jej formy) v školskom prostredí. Teoretická časť práce sa zameriava na koncept výchovy charakteru v súčasnej pedagogike, na jeho prepojenie s morálnym a prosociálnym rozvojom žiakov a na analýzu kyberagresie (alebo vybranej formy) v online prostredí. Empirická časť práce je zameraná na skúmanie súvislostí medzi vybranými charakterovými dispozíciami žiakov (napr. empatia, zodpovednosť, rešpekt voči druhým) a ich postojmi ku kyberagresii. Výskum sa sústreďuje na identifikáciu pedagogických faktorov, ktoré môžu podporovať rozvoj charakterových vlastností významných pre prevenciu agresívneho správania v online prostredí. Na základe výsledkov empirického výskumu bude navrhnutý preventívny edukačný modul zameraný na rozvoj vybraných charakterových kompetencií žiakov žiaducich v prevencii kyberagresie v školskom prostredí.

Forma štúdia: denná/externá

Názov témy: **Vplyv cudzojazyčnej edukácie na život seniorov s demenciou**

The Impact of Foreign Language Education on the Life of Seniors with Dementia

Školiteľ: prof. PaedDr. Ctibor HATÁR, PhD.

Anotácia: Dizertačná práca kladie dôraz na cudzojazyčnú edukáciu ako nástroj, ktorým možno ovplyvňovať život seniorov s diagnostikovanou demenciou. Doktorand/ka na konkrétnych prípadoch (preferovaná je kvalitatívna výskumná stratégia)

preukáže, do ktorých oblastí života seniorov s demenciou a v akej miere zasahuje cudzojazyčné vzdelávanie, prispôsobené príslušnej cieľovej skupine.

Forma štúdia: denná/externá

Názov témy: Literárny text ako podpora komunikačných zručností na primárnom stupni vzdelávania

Literary Text as a Tool for Developing Communication Skills in Primary Schools

Školiteľ: doc. PaedDr. Dana KOLLÁROVÁ, PhD.

Anotácia: Práca s literárnym textom je vo formálnom vzdelávaní vnímaná v kontexte vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia. Literárny text je však osobitý umeleckými výrazovými prostriedkami a v literárnom vzdelávaní, ktoré nie je náukové, ale umelecko-výchovné, môže plniť viacero úloh, ktoré zasahujú do doménových a prierezových gramotností. V zmysle pripravovanej školskej reformy je ťažisko tejto vzdelávacej oblasti akcentované aj na rozvíjanie komunikačnej interakcie a zážitkovej percepcie. Dizertačná práca by mala priniesť zistenia, aký model literárneho vzdelávania (náukový, expresívny, textovej interpretácie a i.) uplatňujú učitelia na primárnom stupni vzdelávania, a ktorému z nich môžeme pripisovať významnosť z hľadiska responzie ako podpory komunikačných zručností žiaka.

Forma štúdia: denná/externá

Názov témy: Školské knižnice a ich didaktický potenciál

The Didactic Potential of School Libraries

Školiteľ: doc. PaedDr. Dana KOLLÁROVÁ, PhD.

Anotácia: V minulosti mali základné školy fungujúce školské knižnice, ktorých úlohou bolo skôr zabezpečiť a sprístupniť knižničný fond, prevažne mimočítankovú literatúru. V súčasnosti sa apeluje na aktivnosť škôl v oblasti podpory detského čítateľstva rozmanitými aktivitami školských knižníc, osobitne pri kreovaní blokovej výučby tematických dní. Školská knižnica by mala podporovať individuálne vzdelávanie a sebavzdelávanie žiakov, vytvárať príležitosti pre ich tvorivý osobnostný rozvoj. Predmetom skúmania bude komparatívna analýza edukačných programov a aktivít školských knižníc pre žiakov mladšieho školského veku. Cieľom bude navrhnúť model ich efektívneho fungovania s jasným vymedzením kompetencií profesie školského knihovníka, pričom primárny dôraz bude kladený na jeho pedagogicko-metodické kompetencie, ich systémové ukotvenie v prostredí základnej školy a jeho vplyv na rozvoj čítateľstva žiakov.

Forma štúdia: denná/externá

Názov témy: Výzvy výchovy a vzdelávania detí generácie Beta

Challenges of Education in Beta Generation Children

Školiteľ: prof. PaedDr. Monika MÁČAJOVÁ, PhD.

Anotácia: Deti narodené od 1. januára 2025 patria do generácie Beta a mnohí z nich sa dožijú 22. storočia. Táto generácia bude do výraznej miery formovaná technologickými pokrokmi, umelou inteligenciou a automatizáciou. Technológie preniknú do všetkých oblastí života detí, významne ovplyvnia spôsob vzdelávania, učenia, trávenia voľného času a sociálne interakcie. Uvedené si nevyhnutne vyžiada zmenu obsahu i spôsobu výchovy a vzdelávania týchto detí, ktoré vplyvom masívneho prieniku technologických pokrokov budú mať vplyv na duševné zdravie, sociálne zručnosti a kognitívny vývoj „beta detí“. Dizertačná práca je v názve koncipovaná veľmi široko a v priebehu jej tvorby sa bude bližšie špecifikovať v jej cieľoch i metódach. Teoretická časť práce bude orientovaná na analýzu vybraných spoločenských, technologických, demografických, ekonomických, environmentálnych, politických, príp. iných faktorov, ktoré budú typické pre vekové obdobie generácie Beta (2025-2039). Táto analýza bude reflektovať

konkrétny faktor/y v generácii Alfa a kontinuálne zmapuje očakávania budúcej doby. Teoretická časť práce sa stane východiskom pre výskumnú časť práce. Jej cieľom bude identifikácia faktorov, ktoré budú mať vplyv na výchovu a vzdelávanie detí generácie Beta, identifikácia miery dosahu týchto faktorov na deti, identifikácia pozitívnych a negatívnych stránok dosahu vybraných faktorov a v neposlednej rade návrh konkrétnych opatrení v zmysle odporúčaní do praxe.

Forma štúdia: denná/externá

Názov témy: **Pedagogický potenciál chyby v procese učenia sa a jej vplyv na metakogníciu žiakov**

The pedagogical potential of errors in the learning process and their impact on students' metacognition

Školiteľ: **prof. PaedDr. Monika MÁČAJOVÁ, PhD.**

Anotácia: Chyba je prirodzenou súčasťou procesu učenia sa a predstavuje významný zdroj informácií o porozumení učiva a spôsobe myslenia žiaka. Moderné pedagogicko-psychologické výskumy poukazujú na to, že vhodná práca s chybou môže podporovať hlbšie porozumenie učiva, rozvoj metakognitívnych stratégií a sebariadeného učenia. Napriek tomu je v školskom prostredí chyba často vnímaná prevažne negatívne a býva spájaná s neúspechom žiaka. Cieľom dizertačnej práce je analyzovať pedagogický potenciál chyby vo vyučovacom procese a skúmať jej vplyv na rozvoj metakognície žiakov. Výskum sa zameria na spôsob práce učiteľov s chybou, na reakcie žiakov na chybu, na možnosti využitia chyby ako nástroja podpory učenia sa. Osobitná pozornosť bude venovaná tomu, ako reflexia chyby prispieva k rozvoju metakognitívnych procesov, ako sú poznanie, plánovanie, monitorovanie a hodnotenie vlastného učenia. Práca bude realizovaná prostredníctvom kombinácie kvantitatívnych a kvalitatívnych výskumných metód. Výsledky výskumu by mali prispieť k hlbšiemu pochopeniu úlohy chyby v procese učenia a poskytnúť odporúčania pre pedagogickú prax, ktoré podporia efektívnejšie využívanie chyby vo vyučovaní.

Forma štúdia: denná/externá

Názov témy: **Metakognitívne otázky učiteľa ako nástroj podpory učenia sa žiakov**

Teachers' Metacognitive Questions as a Tool to Support Students' Learning

Školiteľ: **prof. PaedDr. Monika MÁČAJOVÁ, PhD.**

Anotácia: Metakognícia predstavuje schopnosť jednotlivca uvedomovať si vlastné kognitívne procesy, plánovať, monitorovať a hodnotiť svoje učenie. Dizertačná práca sa zameriava na problematiku využívania metakognitívnych otázok učiteľa vo vyučovacom procese a ich vplyv na podporu učenia sa žiakov. Cieľom dizertačnej práce je analyzovať využívanie metakognitívnych otázok učiteľa a preskúmať ich potenciál ako nástroja podpory učenia sa žiakov. Pozornosť sa sústreďuje najmä na otázky, ktoré vedú žiakov k reflexii vlastného myslenia, vysvetľovaniu postupov riešenia, kontrole porozumenia a hodnoteniu vlastných učebných stratégií. Teoretická časť práce sa venuje vymedzeniu pojmu metakognícia, charakteristike metakognitívnych procesov a ich významu v učení sa žiakov. Súčasťou je aj analýza pedagogickej komunikácie vo vyučovaní, rôzne typológie otázok učiteľa, pričom okrem otázok na rozvoj myslenia sa v práci bude klásť dôraz aj na metakognitívne otázky podporujúce aktívne a reflektívne učenie. Cieľom empirickej časti práce je preskúmať možnosti rozvíjania metakognície žiakov prostredníctvom metakognitívnych otázok učiteľa vo vyučovaní. Výskum môže byť realizovaný prostredníctvom pozorovania vyučovacích hodín, analýzy pedagogickej komunikácie a experimentálneho overovania účinnosti metakognitívnych otázok vo vyučovaní. Cieľom je zistiť, akým spôsobom tieto otázky ovplyvňujú porozumenie učivu, aktivitu žiakov a rozvoj ich metakognitívnych schopností. Prínosom dizertačnej práce je identifikovanie

možností systematického využívania metakognitívnych otázok vo vyučovacom procese a formulovanie odporúčaní pre pedagogickú prax. Výsledky výskumu môžu prispieť k zefektívneniu vyučovania na nižšom a vyššom sekundárnom stupni vzdelávania a podporiť rozvoj samostatného a reflektívneho učenia žiakov.

Forma štúdia: denná/externá

Názov témy: **Metakognitívne otázky učiteľa ako nástroj podpory učenia sa žiakov na 1. stupni ZŠ**

Teachers' Metacognitive Questions as a Tool to Support Students' Learning in Primary Education.

Školiteľ: **prof. PaedDr. Monika MÁČAJOVÁ, PhD.**

Anotácia: Metakognícia predstavuje schopnosť jednotlivca uvedomovať si vlastné kognitívne procesy, plánovať, monitorovať a hodnotiť svoje učenie. Dizertačná práca sa zameriava na problematiku využívania metakognitívnych otázok učiteľa vo vyučovacom procese na 1. stupni základnej školy a ich vplyv na podporu učenia sa žiakov. Cieľom dizertačnej práce je analyzovať využívanie metakognitívnych otázok učiteľa vo vyučovaní na 1. stupni základnej školy a preskúmať ich potenciál ako nástroja podpory učenia sa žiakov. Pozornosť sa sústreďuje najmä na otázky, ktoré vedú žiakov k reflexii vlastného myslenia, vysvetľovaniu postupov riešenia, kontrole porozumenia a hodnoteniu vlastných učebných stratégií. Teoretická časť práce sa venuje vymedzeniu pojmu metakognícia, charakteristike metakognitívnych procesov a ich významu v učení sa žiakov mladšieho školského veku. Súčasťou je aj analýza pedagogickej komunikácie vo vyučovaní, rôzne typológie otázok učiteľa, pričom okrem otázok na rozvoj myslenia sa v práci bude klásť dôraz aj na metakognitívne otázky podporujúce aktívne a reflektívne učenie. Cieľom empirickej časti práce je preskúmať možnosti rozvíjania metakognície žiakov 1. stupňa základnej školy prostredníctvom metakognitívnych otázok učiteľa vo vyučovaní. Výskum môže byť realizovaný prostredníctvom pozorovania vyučovacích hodín, analýzy pedagogickej komunikácie a experimentálneho overovania účinnosti metakognitívnych otázok vo vyučovaní. Cieľom je zistiť, akým spôsobom tieto otázky ovplyvňujú porozumenie učivu, aktivitu žiakov a rozvoj ich metakognitívnych schopností. Prínosom dizertačnej práce je identifikovanie možností systematického využívania metakognitívnych otázok vo vyučovacom procese a formulovanie odporúčaní pre pedagogickú prax. Výsledky výskumu môžu prispieť k zefektívneniu vyučovania na 1. stupni základnej školy a podporiť rozvoj samostatného a reflektívneho učenia žiakov.

Forma štúdia: denná/externá

Názov témy: **Práca s textom zameraná na rozvoj čitateľskej gramotnosti a rozvoj kritického myslenia žiakov**

Working with Texts Focused on the Development of Students' Reading Literacy and Critical Thinking Skills

Školiteľ: **prof. PaedDr. Monika MÁČAJOVÁ, PhD.**

Anotácia: Dizertačná práca sa zaoberá problematikou práce s textom vo vyučovacom procese so zameraním na rozvoj čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia žiakov. V súčasnom vzdelávacom prostredí predstavujú tieto kompetencie dôležitý predpoklad úspešného učenia, porozumenia informáciám a schopnosti orientovať sa v rôznych typoch textov. Schopnosť analyzovať, interpretovať a hodnotiť text je zároveň významným predpokladom rozvoja samostatného a aktívneho učenia. Teoretická časť práce sa zameriava na vymedzenie pojmu čitateľská gramotnosť, charakteristiku kritického myslenia a analýzu didaktických prístupov v práci s textom vo vyučovaní. Pozornosť je venovaná najmä stratégiám, ktoré podporujú porozumenie textu, interpretáciu informácií a rozvoj vyšších kognitívnych procesov. Empirická časť práce sa zameriava na výskum možností využívania

rôznych stratégií práce s textom vo vyučovaní a na ich vplyv na rozvoj čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia žiakov. Výskum môže byť realizovaný prostredníctvom pedagogického experimentu, analýzy vyučovacích hodín alebo implementácie vybraných didaktických stratégií práce s textom v školskom prostredí. Prínosom dizertačnej práce je identifikovanie efektívnych didaktických postupov práce s textom, ktoré podporujú aktívne porozumenie textu a rozvoj kritického myslenia žiakov. Výsledky výskumu môžu prispieť ku skvalitneniu vyučovacieho procesu a k podpore rozvoja čitateľskej gramotnosti v školskom vzdelávaní.

Forma štúdia: denná/externá

Názov témy: Rozvoj čitateľskej gramotnosti žiakov v digitálnom prostredí

Development of Students' Reading Literacy in a Digital Environment

Školiteľ: prof. PaedDr. Monika MÁČAJOVÁ, PhD.

Anotácia: Rozvoj čitateľskej gramotnosti predstavuje jednu zo základných úloh vzdelávania. V súčasnosti sa proces čítania a práce s textom stále častejšie presúva do digitálneho prostredia, ktoré prináša nové možnosti, ale zároveň aj nové výzvy pre porozumenie textu. Digitálne texty sa vyznačujú špecifickými charakteristikami, ako sú hypertextová štruktúra, multimodálnosť či interaktivita, ktoré môžu ovplyvňovať spôsob spracovania informácií a čitateľské stratégie žiakov. V tomto kontexte nadobúdajú význam metakognitívne stratégie, ktoré umožňujú žiakom plánovať proces čítania, monitorovať vlastné porozumenie a reflektovať využívané postupy pri práci s textom. Cieľom dizertačnej práce je analyzovať možnosti rozvoja čitateľskej gramotnosti žiakov v digitálnom prostredí so zameraním na využívanie metakognitívnych stratégií porozumenia textu. Výskum sa zameria na identifikáciu metakognitívnych stratégií, ktoré žiaci využívajú pri čítaní digitálnych textov, na skúmanie vzťahu medzi úrovňou metakognície a mierou porozumenia textu, ako aj na analýzu pedagogických postupov podporujúcich rozvoj týchto stratégií vo vyučovaní. Výskum bude realizovaný prostredníctvom zmiešaného výskumného dizajnu kombinujúceho kvantitatívne a kvalitatívne metódy. Kvantitatívna časť výskumu bude zameraná na meranie úrovne čitateľskej gramotnosti a metakognitívnych stratégií žiakov prostredníctvom testov porozumenia textu a dotazníkov. Kvalitatívna časť výskumu bude realizovaná prostredníctvom pozorovania vyučovania a analýzy čitateľských postupov žiakov pri práci s digitálnymi textami. Očakávaným prínosom práce je identifikácia metakognitívnych stratégií, ktoré podporujú efektívne porozumenie digitálnych textov, ako aj návrh didaktických postupov na rozvoj čitateľskej gramotnosti v digitálnom prostredí. Výsledky výskumu môžu prispieť k inovácii didaktiky čítania a k efektívnejšiemu využívaniu digitálnych textov vo vyučovaní.

Forma štúdia: denná/externá

Názov témy: Vzdelávacie aspirácie rodičov a ich očakávania vo vzťahu k vzdelávaniu dieťaťa

Educational Aspirations of Parents and Their Expectations Regarding Their Child's Education

Školiteľ: doc. PaedDr. Eleonóra MENDELOVÁ, PhD.

Anotácia: Dizertačná práca centruje pozornosť na problematiku vzdelania ako kľúčovej hodnoty ľudského kapitálu, ktorá výrazne ovplyvňuje kvalitu života človeka v dnešnej spoločnosti. Pojednáva o rodine, ktorá prostredníctvom svojho kapitálu (kultúrneho, socioekonomického) determinuje predstavy, očakávania a postoje rodičov týkajúce sa vzdelávacej dráhy a dosiahnutého stupňa vzdelania ich dieťaťa. Zámerom práce je skúmať determinanty vzdelávacích aspirácií rodičov a ich

očekávaní vo vzťahu k vzdelávaniu dieťaťa a jeho výsledkov v kontexte sociokultúrnych a socioekonomických charakteristík rodinného prostredia.

Forma štúdia: denná

Názov témy: Diagnostika vývinových porúch učenia u študentov vysokých škôl

Diagnostics of Developmental Learning Disorders in University Students

Školiteľ: doc. PaedDr. Erik ŽOVINEC, PhD.

Anotácia: Práca má za cieľ zmapovať a zlepšiť súčasný stav špeciálnopedagogickej diagnostiky vývinových porúch učenia u študentov a študentiek s vývinovou poruchou učenia. Práca sa zameriava na komparáciu čitateľských kompetencií priemerných, podpriemerných a výrazne zaostávajúcich čitateľov v dospelom veku a označenie diskriminačných premenných využiteľných v diferencionalnej diagnostike. Práca rozpracúva výskum v oblasti využitia a merania RAN a pracovnej pamäti u VŠ študentov. Teória a výskum sa dotýka aj podporných opatrení na vysokých školách a univerzálneho učebného prostredia.

Forma štúdia: denná